

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Del 1. Utbildningsvetenskaplig kärna

Lärosäte: Högskolan i Borås

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 i undervisningsämnet **svenska**.

Beskrivning

Redogör för utbildningens organisation och upplägg på en övergripande nivå och motivera i relation till examensordningen. Beskriv relationen mellan den utbildningsvetenskapliga kärnan, den verksamhetsförlagda delen av utbildningen, ämnes- och ämnesdidaktiska studier. Ange när lärosätet erhöll examenstillstånd för respektive undervisningsämne och inriktning.

Ämneslärarprogrammet med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7 till 9 ges på Högskolan i Borås sedan vårterminen 2012. Till programmet antas ca 25 studenter varje hösttermin. Utbildningen tillhör Sektionen för förskolläro- och lärarutbildning som är en del av Akademin för bibliotek, information, pedagogik och IT.

Den inledande terminen som består av utbildningsvetenskaplig kärna, UVK I (CUVK10), samläses med övriga fyra lärarprogram och ger såväl en bakgrund till lärarrollen utifrån ett historiskt perspektiv som en aktuell bild av lärarrollen. Under denna termin behandlas även de faktorer som påverkar barns och ungdomars uppväxt och lärande samt deras väg genom förskolan och det obligatoriska skolväsendet. Redan under första terminen lyfts utbildningens lokala mål om inkludering och estetiska läroprocesser fram som viktiga aspekter på barns och ungas lärande. Verksamhetsförlagd utbildning, VFU, ingår som en del i kursen så att högskoleförlagda och verksamhetsförlagda studier kan samverka och stärka varandra. Genom hela utbildningen finns återkommande moment, vilka genomsyrar utbildningen och påbörjas redan i termin ett, såsom utveckling av ett vetenskapligt förhållningssätt, ett arbete med att utveckla en professionell yrkesidentitet och förmågan till akademiskt skrivande.

I termin två är det dags att dela programmen och en 7-9-student läser då sin första kurs i svenska (CSVE20), vilken har fokus på språket. I termin tre läser studenten sin andra kurs i svenska (CSVE30), vilken har fokus på litteraturen. Alla ämneskurser kännetecknas av att ämneskunskaper och ämnesdidaktiska kunskaper studeras i samverkan med varandra.

Programmets fjärde termin består av Utbildningsvetenskaplig kärna och här läser alla grundlärarprogram och ämneslärarprogrammet tillsammans i en termin där innehållet från termin ett fördjupas och breddas i kurserna *Hållbar utveckling och intersektionalitet*, 15 hp (CUVK40), *Specialpedagogiska perspektiv*, 7,5hp (CUVK44) samt *Ledarskap, utvecklingsarbete och konflikthantering*, 7,5hp (CUVK48).

Under termin fem läser studenten engelska och i termin sex svenska som andraspråk. Termin sju kännetecknas i stor utsträckning av förberedelse för och genomförande av det första examensarbetet, vilket genomförs inom svenskämnets ramar. Examensarbetet föregås av den tredje UVK-kursen (C79U80), som för ämneslärares del inte samläses med övriga program. I denna kurs ingår även en längre VFU-period på avancerad nivå, där studenten förväntas både kunna undervisa självständigt och analysera sin undervisning utifrån ett metaperspektiv samt genom ett ytterligare utvecklat vetenskapligt förhållningssätt. VFU-perioden omfattar 7,5 hp och studenten har då med sig kunskaper från sina tre undervisningsämnen. Under termin sju träffar studenten också för första gången sin i grundskolan verksamma mentor, som ska följa en studentgrupp om cirka åtta personer tre gånger per termin under resten av utbildningen.

I termin åtta läser studenten en kurs i engelska, vilken motsvarar 7,5 hp, och en kurs i svenska som andraspråk, vilken också motsvarar 7,5 hp. Under denna termin läser de ytterligare en kurs i engelska, som har fokus på ämnesdidaktik och motsvarar 7,5 hp, och ytterligare en kurs i svenska som andraspråk, som också har fokus på ämnesdidaktik och motsvarar 7,5 hp. I termin nio läser studenten en kurs i svenska, motsvarande 15 hp, och skriver examensarbete II. I detta examensarbete kan studenten välja att utgå från svenskämnet, engelska eller svenska som andraspråk.

Under hela utbildningen används en lärplattform. Alla kurser har i denna en separat aktivitet, där innehåll, mål och examinationer synliggörs och där kriterier för de olika betygsstegen på varje examination finns, så att studenten ska kunna se vad som förväntas och för att högskolan ska kunna säkerställa att studenten under sin väg genom utbildningen tydligt informerats om vad som krävs för att nå målen i examensordningen för ämneslärares examen med inriktning mot arbete i årskurs 7-9 och därmed är väl förberedd för sitt arbete i grundskolan.

Nedan följer en översikt över programmet, vilken kommer att utvecklas, förklaras och fördjupas längre fram i vår självvärdering.

Programöversikt			
Ämneslärautbildning för grundskolans årskurs 7-9: svenska, engelska, svenska som andraspråk, 270hp			
Termin 1	Utbildningsvetenskaplig kärna I för förskollärare, grundlärare och ämneslärare, 30hp, varav 3hp VFU (CUVK10) Grundnivå		
Termin 2	Svenska med didaktisk inriktning för ämneslärare med inriktning mot grundskolans årskurs 7-9, I, 30hp, varav 3hp VFU (CSVE20) Grundnivå		
Termin 3	Svenska med didaktisk inriktning för ämneslärare med inriktning mot grundskolans årskurs 7-9, II, 30hp, varav 1,5hp VFU (CSVE30) Grundnivå		
Termin 4	Utbildningsvetenskaplig kärna 2.1: Hållbar utveckling och intersektionalitet, 15hp varav 3hp VFU (CUVK40) Grundnivå	Utbildningsvetenskaplig kärna 2.2: Specialpedagogiska perspektiv, 7,5hp (CUVK44) Grundnivå	Utbildningsvetenskaplig kärna 2.3: Ledarskap, utvecklingsarbete och konflikthantering, 7,5hp varav 1,5hp VFU (CUVK48) Grundnivå
Termin 5	Engelska med didaktisk inriktning för ämneslärare med inriktning mot grundskolans årskurs 7-9, I, 30hp (fälldagar) (11EN50) Grundnivå		
Termin 6	Svenska som andraspråk med didaktisk inriktning för ämneslärare med inriktning mot grundskolans årskurs 7-9, I, 30hp (11S260) (fälldagar) Grundnivå		

Termin 7	Utbildningsvetenskaplig kärna för ämneslärare i årskurs 7-9, III; Vetenskapliga perspektiv, 15hp, varav 7,5hp VFU (C79U70) Avancerad nivå		Examensarbete I; Att utforska svenskämnets didaktik för ämneslärare i grundskolans årskurs 7-9, 15hp (CSVE75) Avancerad nivå
Termin 8	Engelska med didaktisk inriktning II, 7,5hp (CENG80) Grundnivå	Svenska som andraspråk med didaktisk inriktning II, 7,5hp (CSV280) Grundnivå	Engelska med didaktisk inriktning III, 7,5hp varav 3hp VFU (CENG85) Avancerad nivå
			Svenska som andraspråk med didaktisk inriktning III, 7,5hp, varav 3hp VFU (CSV285) Avancerad nivå
Termin 9	Svenska med didaktisk inriktning för ämneslärare med inriktning mot grundskolans årskurs 7-9 III, 15hp, varav 4,5hp VFU (CSVE90) Avancerad nivå		Examensarbete II, 15hp Avancerad nivå Studenten väljer att skriva något av följande examensarbeten: Att utforska svenskämnets didaktik för ämneslärare i grundskolans årskurs 7-9 (CSVE98) Att utforska engelskämnets didaktik för ämneslärare i grundskolans årskurs 7-9 (CENG98) Att utforska svenska som andraspråksämnets didaktik för ämneslärare i grundskolans årskurs 7-9 (CSV298)

VFU infaller nästan i alla terminer och i termin sju genomför studenten den längsta sammanhängande VFU-perioden, motsvarande 7,5 hp. I alla kurser finns möjlighet till fem fäldagar, vilket utnyttjas i såväl kurser där VFU ingår som i övriga kurser.

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Relatera till ifylld och bilagd lärartabell.

I arbetet med att ta fram en lärartabell har vi valt att begränsa oss till att redovisa personer som har minst 2% av sin tjänst knuten till ämneslärarprogrammet under 2018. Totalt blev det 14 personer i UVK och svenska (3 docenter, 5 lektorer och 6 adjunkter). En stor andel av den undervisande personalen har själva en lärarexamen. Som framgår av lärartabellen (bilagd) har ämneslärarprogrammet med inriktning mot årskurs 7 till 9 en stabil personalgrupp som gör en stor del av sin tjänst inom programmet. I UVK, där

ämneslärarstudenterna till stor del samläser med övriga lärarprogram, ger en omfattande lärarinsats ett litet utfall i tabellen eftersom de genomförda timmarna fördelats i proportion till antalet studenter i kursen som helhet. Föreläsningarna inom UVK har till stora delar ett generellt innehåll riktat till samtliga studentgrupper. De insatser som riktas specifikt mot ämneslärarstudenterna i UVK består framförallt av seminarier och workshoppar, där det generella kursinnehållet knyts till det kommande yrket som ämneslärare genom en seminarieledare med relevant ämneslärarexamen och yrkeserfarenhet.

De som bidrar med mindre insatser, och därför inte syns i tabellen, undervisar oftast i form av enstaka föreläsningar. Inslagen handlar exempelvis om vetenskapliga perspektiv på läraryrket, vetenskaplig metod, ledarskap, konflikthantering, grupprocesser, kollegialt lärande och inkludering, vilka grundas i egen forskning och beprövad erfarenhet.Handledning och examination i examensarbetskurser ingår i ämneskurser i svenska (se del 2). Vetenskaplig metod läses huvudsakligen i UVK termin 7 där kursansvarig är docent med kvantitativt forskningsintresse (Se lärartabell).

Vid Högskolan i Borås ingår VFU som en helt integrerad del av såväl ämneskurser som UVK-kurser, vilket innebär att specifika insatser kopplade till VFU inte kan synliggöras i tabellen, med undantag för två adjunkter som arbetar i sektionens VFU-team. Förutom samarbete med externa samordnare kring placeringar av studenter, arbetar dessa med kursutveckling tillsammans med kurslag samt information till och samtal med studenter.

För tillsvidareanställning för lärare krävs Högskolepedagogisk grundkurs om 15 hp och sådan utbildning, liksom annan kompetensutveckling, erbjuds av Sektionen för pedagogisk utveckling och forskning. Hos denna erbjuds också annan högskolepedagogisk kompetensutveckling i form av kortare workshoppar, seminarier och högskolepedagogisk konsultation. I grunden har samtliga lärare/forskare i enlighet med arbetstidsavtalet 10% kompetensutvecklingstid i tjänsten. Disputerad personal har dessutom minst 10% internfinansierad forskning. Personalens kompetensbehov följs systematiskt upp genom utvecklingssamtal som genomförs av närmaste chef en gång per år. Riktade insatser genom utökad tid för internfinansierad forskning genomförs exempelvis för docentmeritering.

Lärsituationen är i dagsläget god men en utmaning är det framtida försörjningsläget, beroende på konkurrens från kommunal verksamhet och andra lärosäten samt kommande pensionsavgångar. Pensionsavgångar planeras dock i god tid tillsammans med närmaste chef, så att möjligheter öppnas för nyrekrytering, då tjänstetillsättningsprocessen ofta är långsam. Det är svårt att konkurrera om disputerad personal bland annat på grund av att vi saknar forskarutbildning. En forskarskola i pedagogiskt arbete är därför under utveckling i samarbete med Högskolan i Dalarna. Syftet är både att öka vår attraktionskraft för forskare och att vidareutveckla lärarutbildningarna. Forskarskolan startar 2019 och är ett viktigt steg på vägen mot en komplett akademisk miljö

Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Utbildningsmiljö – personalens perspektiv

Lärarutbildningen vid Högskolan i Borås har av tradition en stark professionsanknytning, men här finns också ett nära samband mellan utbildning och forskning. Vi samverkar även med övriga sektioner inom Akademin för bibliotek, information, pedagogik och IT och vad gäller innehåll i ämnet svenska särskilt med

Sektionen för biblioteks- och informationsvetenskap (Bol). Ett exempel är en magisterutbildning i litteraturpedagogik, vilken planeras att starta vårterminen 2020. Vår samverkan med Bol kan utvecklas, t.ex. kring områden som medie- och informationskunnighet och läsforskning. Även forskning om informatikområdet finns inom akademien och möjliggör samverkan kring inslag av programmering och digital kompetens.

Till stöd i utvecklingen av en stark vetenskaplig miljö i ämneslärarutbildningen finns Sektionen för pedagogisk utveckling och forskning (PUF). I sektionens uppdrag ingår att (vidare-)utbilda verksamma lärare och sektionen initierar, bedriver samt stödjer forsknings- och utvecklingsarbeten i pedagogiskt arbete lokalt, regionalt, nationellt och internationellt i samarbete med pedagogiska professioner och institutioner. Vid sektionen erbjuds utbildningar på avancerad nivå som vänder sig till verksamma såväl inom som utanför högskolan. Förutom för masterprogrammet i pedagogiskt arbete ansvarar sektionen också för de högskolepedagogiska utbildningarna och utvecklingsprojekt som bedrivs vid lärosätet samt för forskning inom högre utbildning. Här finns forskningsprogrammet Pedagogiskt Arbete i Utbildning och Samhälle (PAUS) som erbjuder all personal vid de två pedagogiska sektionerna att ingå i olika forskningsgrupper. Lärare och forskare från Sektionen för pedagogisk utveckling och forskning undervisar på ämneslärarprogrammet.

Flera av lärarna och även av doktorander som undervisar på ämneslärarprogrammet, ingår i någon av de tre forskningsgrupperna Praktisk forskning (RCIW), Seminariet Högre utbildning, praxis och politik (HUPP) och Barn - för/skola – samhälle (Barn-seminariet), vilka inryms under forskningsprogrammet PAUS. De tre forskningsgrupperna riktar sig till båda sektionernas medarbetare och ansvarar tillsammans för en vetenskaplig seminarieserie med externa föreläsare. I detta sammanhang kan också det nyinrättade vetenskapliga rådet nämnas, vars uppgift är att stärka såväl forskning som forskningsanknytning i lärarutbildningarna.

Forskningsgruppen RCIW, Research and Capability in Inclusion and Welfare, vilken leds av en docent i pedagogiskt arbete som är disputerad i svenskämnets didaktik, bedriver praktisk forskning och kan betraktas som en samsamarbetsarena. Vanligt är att gruppens medlemmar bedriver uppdragsforskning med hela kommuner eller enskilda skolor. Forskargruppen har sedan några år tillbaka bedrivit kompetensutveckling för personal vid Specialpedagogiska Skolmyndigheten, Västra regionen och genomför ett treårigt projekt inom ramen för Innovation, forskning och utveckling i skola och förskola (Ifos). *Capability* står för en ökad analytisk och kritisk förmåga hos utbildningsorienterade praktiker både under samverkanstiden, det vill säga då samverkan sker mellan RCIW och nämnda praktiker, och efter.

Inom RCIW bedrivs också ämnesdidaktisk forskning och en fråga som man söker svaret på är: Vilken ämnesdidaktisk problematik relaterar till ökad social rättvisa, en inkluderande utbildning och praktisk forskning? Med utgångspunkt i denna frågeställning vidareutvecklas området inkludering i utbildning och samhälle och svarar upp mot kraven om en hållbar samhällsutveckling. Vi försöker inspirera våra studenter att skriva examensarbeten, som ligger i linje med pågående forskning. Denna termin skriver exempelvis två studenter var sitt examensarbete med utgångspunkt i teorin praktikarkitektur, som är en central teori för en grupp av högskolans forskare. Dessa forskare ingår i såväl internationellt nätverk (PEP) som ett svenskt sådant (SWEPEP), båda mycket aktiva.

Den tidigare nämnda forskarskolan i pedagogiskt arbete är ett också viktigt steg på vägen mot ett utveckla en komplett akademisk miljö. Forskarskolan kan komma att möjliggöra ämnesdidaktisk forskning av relevans för ämneslärarprogrammet.

Utbildningsmiljö – studentens perspektiv

För att ge en god grund för akademiskt läsande, skrivande och muntlig framställning, vilket är centrala förmågor i yrkesrollen, ges alla studenter på våra lärarprogram under den första terminen i CUVK10 möjlighet att öva upp sin förmåga i muntlig och skriftlig framställning. Dessa inslag beskrivs kortfattat under mål fyra i denna del samt i del två av självvärderingen. På högskolan finns tillgång till undervisningslokaler som möjliggör moment och övningar med tydlig yrkesinriktning och de digitala lärmiljöerna och resurserna har utformats för att ge studenterna ett gott stöd inför den kommande yrkesutövningen. Ett exempel är ett Active Learning Classroom, ett rum för aktivt lärande.

Genom hela utbildningen ges det för studenterna inom ramen för samma kurs undervisning i ämnesteorier, ämnesdidaktik och metodik. I ämneslärarprogrammet fokuseras, förutom ämnesprogression till vilken vi återkommer i del två, tre ämnesövergripande områden: vetenskapligt förhållningssätt, utveckling av yrkesidentitet och det akademiska skrivandet. I flertalet kurser ingår också VFU. Detta innebär att den högskoleförlagda och verksamhetsförlagda undervisningen genomgående integreras, vilket vi ser som en styrka i programmet. Den högskoleförlagda utbildningen samverkar med den verksamhetsförlagda och de berikar varandra och bidrar därigenom till en god utbildningsmiljö. Studenterna får inte bara teoretiskt visa sina ämnesteorier och ämnesdidaktiska kunskaper, utan även praktiskt omsätta kursmoment i lärsituationer för elever direkt i verksamheten genom olika VFU-uppgifter, t.ex. om estetiska läroprocesser. Studenterna är organiserade i studiegrupper och uppgifter är formulerade för att skapa möjligheter till kollaborativt lärande, vilket ger studenterna möjlighet att träna kollegialt lärande och att ta ansvar för eget lärande.

Kursansvariga för de kurser där längre VFU-perioder ingår, samverkar både med VFU-organisationen på högskolan och med de externa VFU-handledarna. VFU-besök, där trepartssamtal genomförs, planeras av kursansvariga och genomförs vid minst två tillfällen under en ämneslärarstudents utbildning. Besöken ligger i termin två och åtta, men vid behov sker fler VFU-besök, oftast initierade av VFU-handledare. I de terminer där längre sammanhängande VFU-perioder inte ingår genomför studenterna fem enskilda fältdagar, utan krav på handledning. Det är också möjligt för kursansvariga att lägga in fältdagar i de terminer där VFU ingår.

Utbildningsmiljön för studenterna i relation till deras kommande yrkesroll stärks genom den mentorsverksamhet som vid sidan av VFU:n är en viktig samverkansmöjlighet för studenterna. Från och med termin sju indelas studenterna i mentorsgrupper om 8-10 studenter, i vilka de träffas tre gånger per termin. Mentorsgrupperna innebär en form av kollegialt lärande, där teoretiska resonemang förenas med erfarenhet från yrkeslivet, vilket innebär att praktik och teori ytterligare berikar varandra. Här ges möjlighet att utveckla och stärka yrkesidentiteten. En extern lärare från professionen fungerar som samtalsledare.

Ämneslärarutbildningens tydliga yrkesanknytning vid Högskolan i Borås får vanligen goda omdömen av studenterna vad gäller att förmedla kunskap om, förståelse för och erfarenhet av den praktiska yrkesutövningen. Vi bedömer också själva att vi har en god utbildningsmiljö för att sätta studenternas professionsinriktade lärande, inklusive ett vetenskapligt förhållningssätt, i centrum. Högskolan i Borås har nyligen beslutat om nya riktlinjer och rutiner för kursutvärderingars genomförande, vilka kan bidra till att fortsatt stärka studenternas vetenskapliga förhållningssätt. Enligt riktlinjerna ska studenterna i alla kursvärderingar ta ställning till huruvida t.ex. följande svarsalternativ stämmer:

- Genom kursen har jag utvecklat mitt kritiska tänkande
- Genom kursen har jag utvecklat mitt vetenskapliga förhållningssätt
- Genom kursen har jag fått en ökad förståelse för forskning

Kursvärderingarna kan medvetandegöra såväl studenter som kursansvarig och lärarlag huruvida studenterna har uppfattat kursens forskningsanknytning samt identifiera utvecklingsområden.

Disputerade lärares deltagande i kursplanering och i undervisning, i såväl UVK-kurser som ämnesspecifika kurser, stärker ytterligare forskningsanknytningen genom att såväl resultat från egna forskningsprojekt som annan relevant forskning används och diskuteras i undervisningen. Studenterna möter forskare dels i föreläsningar, workshoppar och seminarier, dels som handledare och examinatorer när de skriver sina examensarbeten. Utbildningen innehåller även uppgifter, som kräver ökande grad av vetenskaplighet, vilket beskrivs närmare i såväl denna del som i del två.

Hur studenterna ytterligare kan medvetandegöras om att ett vetenskapligt förhållningssätt är en del av yrkesidentiteten samt stärkas i sin yrkesidentitet diskuteras på programgemensamma möten och ett utvecklingsarbete har påbörjats. Bland annat har programmets kursplaner diskuterats med utgångspunkt i forskning om högre utbildning och forskningsanknytning.

Arbetet med att utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt och en yrkesidentitet inleds under den första terminen (CUVK10), då krav ställs på studenternas förmåga att genomföra och analysera intervjuer och observationer och att söka, läsa och skriva vetenskaplig text. Studenterna introduceras i vikten av att

reflektera kring sin yrkesroll. En loggbok används som redskap och i den reflekterar studenterna med utgångspunkt i ett vetenskapligt förhållningssätt över situationer som de observerar under VFU-perioderna eller på högskolan, och vilka kan kopplas till professionen.

Under efterföljande terminer höjs kraven. I alla kurser finns undervisningsmoment där studenterna vidareutvecklar sitt vetenskapliga förhållningssätt och genom kontinuerlig uppdatering av kurslitteraturen får studenterna ta del av aktuell forskning. I exempelvis CUVK40 i termin fyra finns följande lärandemål:

- visa metodmedvetenhet vid granskning av vetenskapliga artiklar
- visa kunskap om hur val av teori/teoretiska begrepp har en relation till resultatutfall och analys i vetenskapliga artiklar

Utifrån ovanstående lärandemål får studenten i undervisningen träna upp sin förmåga att såväl granska som analysera vetenskapliga artiklar och lärandemålen examineras i seminarieform. I samma kurs ingår även undervisning om hur man konstruerar och kritiskt granskar en enkät. Detta undervisningsmoment mynnar ut i en inlämningsuppgift. Ett annat exempel är kursen CUVK48 där studenten planerar och genomför en observation av ett arbetsförlagt möte, vars resultat analyseras och presenteras för berörd personal/VFU-lärare.

Kraven på att söka, läsa och analysera vetenskapliga texter höjs därmed successivt, så att studenterna ska vara förberedda inför termin sju där kursen Vetenskapliga perspektiv (C79U70) utgör sista delen av den utbildningsvetenskapliga kärnan. Studenterna fördjupar sin förmåga att granska och jämföra forskning ur ett professionsinriktat, etiskt och vetenskapligt perspektiv. Kursen är en vidareutveckling av tidigare metodkurser men med betoning på kvantitativ metod. Relationen mellan metod, teoretiskt perspektiv och analys av empiriskt material belyses för att studenten skall kunna förstå forskningsprocessens delar och använda den i sin kommande yrkesutövning. Vetenskapliga artiklar inom det ämnesdidaktiska området läses och diskuteras och i detta sammanhang diskuteras även forskningsetiska ställningstaganden och kvalitet i forskningsprocessen.

Att utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt genomsyrar alla kurser, vilket även lärarutbildningens fem lokala mål gör. Dessa fem lokala mål är:

- Studenten ska efter utbildningen kunna visa förmåga att med utgångspunkt i ett inkluderande synsätt på den pedagogiska verksamheten, arbeta så att alla barn och unga ges möjlighet till full delaktighet och gemensamt ansvarstagande.
- Studenten ska även kunna redogöra för och problematisera betydelsen av ekologiska, ekonomiska och sociala aspekter av hållbar utveckling och relatera dessa kunskaper till den kommande yrkesrollen.
- Studenten ska kunna använda estetiska läroprocesser, analysera och värdera dessa som ett redskap för barns lärande och utveckling.
- Studenten ska utveckla ett reflekterande och analytiskt förhållningssätt i relation till information, informationskällor och informationssökning.
- Studenten ska visa en digital kompetens som är relevant för yrkesprofessionen genom att kunna använda, granska och värdera olika digitala verktyg.

Till särskilt de lokala målen hållbar utveckling och inkludering återkommer vi längre fram i framställningen.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

1. Enligt UKÄ:s rekommendationer beskriver lärosätet måluppfyllelsen för det utvalda examensmålet i självvärderingens del 2.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

2. *Visa fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.*

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Genom hela programmet finns en vetenskaplig progression för att stödja studentens utveckling av kunskap om och förståelse för vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder. Även om examensmålet prövas redan från första kursen ligger fokus främst i utbildningens sista terminer genom kurserna Vetenskapliga perspektiv (C79U70), Examensarbete I (CSVE75), den tredje kursen i svenska (CSVE90) och Examensarbete II (CSVE98/CENG98/CSV298). Progressionen omfattar såväl kunskap om nämnda forskningsmetoder som redskap för och genomförande av datainsamling, analys, presentation och diskussion av resultat samt informationssökning och vetenskapligt skrivande. Även relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen och forskningsetiska aspekter omfattas av progressionen.

Redan i termin ett ges studenterna en första introduktion om dessa områden och får också pröva på att genomföra intervjuer och observationer. Exempel på lärandemål under den första terminen är att studenten ska kunna "planera, genomföra, analysera och redovisa intervjuer/observation gällande yrkesrollen" samt "söka och identifiera olika publikationer med fokus på vetenskapliga artiklar samt motivera valet av vetenskaplig artikel"(CUVK10). Studenternas informationssökning sker tillsammans med bibliotekarier vid högskolans bibliotek. Dessa mål examineras bland annat genom en enskild skriftlig inlämning samt muntliga/skriftliga redovisningar och seminarier i grupp. Några läroaktiviteter som föregår dessa examinationer är bland annat föreläsningar om vetenskaplig metod med fokus på intervju respektive observation samt workshoppar och studiegruppsarbete. Examinationen "Vetenskaplig metod – Intervju" går ut på att sammanställa intervjuer från flera olika lärare för att undersöka hur de ser på sin yrkesroll. Studenterna ska i denna uppgift reflektera över hur verktyget intervju fungerar och relatera de intervjuade lärarnas erfarenheter till egna reflektioner kring läraryrket. Uppgiften innebär att studenterna börjar sin träning i att reflektera över yrkeserfarenhet med utgångspunkt i vetenskapliga metoder. Genom uppgiften prövas också studenternas förmåga att samla och tolka ett empiriskt material, om än i begränsad omfattning. Ett kriterium för betyget godkänt är att "redovisa reflektioner kring intervjun som redskap och dess påverkan på resultatet". Vidare ska studenterna analysera och redovisa likheter, skillnader och utmaningar i intervjuvären. Därefter gör de en analys av och reflektion kring det egna yrkesvalet utifrån en jämförelse mellan erfarna lärares syn på yrkesrollen och egna erfarenheter.

Under UVK i termin fyra återkommer momentet informationssökning i enlighet med lärosätets lokala mål som anger att studenten ska "utveckla ett reflekterande och analytiskt förhållningssätt i sin relation till information, informationskällor och informationssökning". I terminens första kurs arbetar studenten med kvantitativ metod och ett exempel på lärandemål är att "kritiskt granska enkätinstrument" (CUVK40). För att stödja studenten i att nå båda nyss nämnda mål föregås examinationen av föreläsningar om vetenskapligt förhållningssätt och metod samt enkät, en workshop om informationssökning och två obligatoriska seminarier med fokus på metod respektive teori. Under båda seminarierna ges handledning och feedback inför studiegruppens skriftliga inlämning. I kursen fördjupas också granskningen av vetenskapliga artiklar med fokus på metoder samt teori/analys utifrån lärandemål som t.ex.:

- söka och lokalisera vetenskapliga artiklar med relevans för det valda området
- visa en metodmedvetenhet vid granskning av vetenskapliga artiklar
- visa kunskap kring hur val av teori/teoretiska begrepp har en relation till resultatutfall och analys i vetenskapliga artiklar

Studenterna ska redovisa hur de har sökt fram en relevant vetenskaplig artikel och beskriva hur artikelns huvudresultat är relevant för den kommande yrkesrollen. Redovisningen ska också innehålla en beskrivning av och en kritisk diskussion kring vilken metod som har använts, samt teoretiska begrepp och analysförfarande och dess relation till resultatutfall. Artikelns sökord ska vara kopplade till kursens tema. Genom detta arbetssätt får studenterna ta del av aktuell forskning i ämnet.

Den vetenskapliga progressionen fördjupas ytterligare i termin sju i UVK-kursen Vetenskapliga perspektiv (C79U70). Där behandlas och diskuteras hur vetenskapsteoretiska traditioner och olika forskningsmetoder kan bidra till ökad kunskap inom skolområdet. Här prövas studentens kunskap om och förståelse för men också förmåga gällande tillämpning av såväl vetenskapsteori som kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt forskningsetiska ställningstaganden. Utgångspunkten är lärandemål som t.ex.:

- beskriva olika vetenskapsteoretiska traditioner samt förklara hur dessa på olika sätt bidrar till vetenskaplig kunskap
- beskriva hur forskningsprocessens och det vetenskapliga arbetets olika delar hänger samman och bildar en helhet
- reflektera över relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet
- reflektera över forskningsprocessen och den egna yrkesrollsutvecklingen
- jämföra och kritiskt granska forskningsmetoder med särskilt fokus på analys
- kritiskt och självständigt tolka statistik i vetenskapliga artiklar

Kursen är nyligen omarbetad och har genomförts endast en gång i nuvarande form. I kursen ingår även fem veckors VFU. I examinationen Vetenskap och profession ska studenterna utifrån intervjuer under sin VFU besvara t.ex. följande fråga:

- Vilka olika innebörder av och relationer mellan "vetenskaplig grund" och "beprövad erfarenhet" kan identifieras i lärarnas utsagor?

Ett kriterium för betyget G för uppgiften är: "ger exempel på och reflekterar över innebörder av och relationer mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, samt vad dessa kan innebära för lärares yrkesutövning".

Tidigare har de kvantitativa inslagen varit färre än de kvalitativa. Vi har dock nyligen ökat utrymmet för det kvantitativa i kursen Vetenskapliga perspektiv i termin sju och det kvantitativa behandlas i den utbildningsvetenskapliga kärnan i termin fyra, vilket beskrivs ovan. Från och med ht -18 tillämpar studenterna enbart kvantitativ metod i det första examensarbetet. Examensarbete I och II kommer att behandlas närmare i del två av vår självvärdering.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

3. *Visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.*

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Lärandemål, läraaktiviteter och examinationsuppgifter, som strävar mot aktuellt examensmål, finns genomgående i utbildningen, vilket även framgår tidigare i framställningen under rubriken Utbildningsmiljö. I alla kurser där VFU ingår finns också en examinationsuppgift, en VFU-uppföljning, vilken innebär att studenterna reflekterar över och delar erfarenheter de gjort under sin VFU mot bakgrund av den forskning som de i form av kurslitteratur, i kursen CUVK40 till exempel Inger Björneloos avhandling *Innebörder av hållbar utveckling. En studie av lärares utsagor om undervisning* från 2007, har tagit del av.

Under VFU-perioderna och genom olika VFU-uppgifter ges studenterna möjlighet att utgå från verksamma pedagogers praktiker för att utveckla förmågan att ta tillvara andras erfarenheter. Ett exempel är VFU-uppgiften i kursen CUVK40 i termin fyra, enligt vilken studenten tidigt ska informera sig om vad den aktuella VFU-platsen undervisar om under den aktuella VFU-perioden. Därefter ska studenten med utgångspunkt i den inhämtade informationen och i samråd med VFU-handledaren planera ett antal lektioner som passar in i VFU-skolans undervisning och har fokus på hållbar utveckling. Efter VFU-perioden ska studenterna under ett seminarium presentera den undervisning som de bedrivit på sina VFU-skolor och här ska de också tillsammans med sina kurskamrater diskutera/utvärdera den genomförda undervisningen.

Vid sidan av VFU:n ges mentorsverksamheten, som har beskrivits tidigare i framställningen, studenterna möjlighet att utveckla och tillvarata andras erfarenheter, såväl verksamma lärares som kurskamraters.

Under sin utbildning övas studenten att reflektera över erfarenheter och att kritiskt granska forskningsresultat. Studenterna får till exempel under sin första termin påbörja en uppgift som löpande examineras genom utbildningen, "Utveckling av en professionell yrkesidentitet". Där ingår att skriva loggbok och i dessa tar studenten stöd i de kunskaper som inhämtas under utbildningen. Loggboken är ett användbart redskap för att systematisera studentens egna reflektioner och den är även värdefull i möten och i samtal med VFU-lärarna. Här finns dock en utmaning då vi ser att antalet loggboksinlägg sjunker under utbildningens gång. Loggboken har som pedagogiskt ramverk initierats på kursnivå, men kan ännu inte betraktas som implementerad i hela utbildningen. I nuläget pågår därför ett utvecklingsarbete på sektionnivå, gällande former för studenternas utveckling av en professionell yrkesidentitet.

Studenternas förmåga att använda sig av relevanta forskningsresultat för att kunna bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet löper som en röd tråd genom hela utbildningen. I samtliga kurser möter studenterna aktuell forskning från vår utbildningsmiljö, t.ex. om pojkars syn på studier, om barn med autism och om lärares syn på yrkesetik, vilken belyses på seminarier, i inlämningsuppgifter och i tentamina.

En utmaning kan vara att i utbildningen tydliggöra kopplingen mellan forskningsresultaten och studentens kommande yrkespraktik. Det är ett viktigt arbete att stödja studenterna i den process det kan vara att komma till insikt om forskningens betydelse för yrkespraktiken. Ytterligare en utmaning kan vara att i större utsträckning inkludera studenterna i forskningsgruppernas aktiviteter, t.ex. genom att examensarbeten kan genomföras i nära anslutning till pågående forskning.

Mot slutet av utbildningen genomförs två självständiga arbeten, där studenterna får möjlighet att sätta sig in i ett/två forskningsområde/n. Här förväntas studenten kunna tillämpa sin under utbildningen tillägnade förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

4. *Visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.*

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Det aktuella examensmålet knyter samman den högskoleförlagda undervisningen med VFU. För detta examensmål redogörs mer ingående i självvärderingens del två, i relation till examensmålets inriktning på ämnesdidaktik.

En styrka i utbildningen är den närhet och kommunikation som finns mellan kurslag och VFU-lärare. Kommunikationen mellan kursansvariga och VFU-lärare bidrar till att studenterna ser sammanhanget mellan högskoleförlagd och verksamhetsförlagd utbildning. Information från kursansvariga via VFU-brev finns för alla kurser. I VFU-breven beskrivs bland annat innehållet i den högskoleförlagda kurs i vilken VFU:n ingår samt vilka uppgifter som studenterna förväntas kunna genomföra under sin VFU.

Ytterligare en styrka är den vikt som läggs vid att öka samstämmigheten i VFU-lärarnas underlag för bedömning av studentens förmåga att tillämpa didaktik, ämnesdidaktik inklusive metodik. I VFU-dokumentationen, vilken följer studenten under utbildningen, framgår vilka lärandemål som i kursplanen är kopplade till examinationen VFU. Kritik har framkommit kring många och svårtolkade mål i dokumentationen. Sektionen för förskollära- och lärarutbildning har under vårterminen 2018 inlett ett

samarbete med Borås stad för att ytterligare stärka samarbetet kring VFU och i detta samarbete finns möjlighet att också se över målen. Samarbetet beskrivs närmare i avsnittet om arbetsliv och samverkan.

Under studenternas VFU är det VFU-lärarna som genom VFU-dokumentationen skapar underlag för examination. Det är examinator vid lärosätet som sätter betyg. Vid eventuella frågetecken kring studentens ämneskunskaper, didaktiska eller metodiska förmåga tar VFU-läraren kontakt med kursansvarig. Tveksamheter gällande en students möjlighet att nå kursens lärandemål kan också tas upp i samband med det ordinarie så kallade VFU-besöket då lärare från högskolan besöker studenten och ser henne/honom ansvara för undervisning.

Under termin två och termin åtta får studenten under VFU-perioden besök av lärare från lärosätet. Vid dessa tillfällen är studentens undervisning utifrån kursens lärandemål i fokus. I termin sju, i den sista av kurserna inom den utbildningsvetenskapliga kärnan, används tregradig betygsskala under den fem veckor långa VFU-perioden. Detta är nytt för denna termin och kriterier för målen har arbetats fram. Exempel på lärandemål i denna kurs är: "Uppvisa didaktisk medvetenhet, självständigt genomföra och granska undervisning med fokus på måluppfyllelse för alla elever". Ett av betygskriterierna för VG i relation till detta mål är: "Den didaktiska medvetenheten visas genom sammanhängande lektioner under längre perioder där olika perspektiv, värden och metoder samverkar och motiveras utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet".

Studentens tillämpningsförmåga i relation till det aktuella examensmålet säkerställs även via examinationer under den högskoleförlagda utbildningen. Exempel på detta är Tala-verkstäderna i CUVK10, där de olika momenten kopplas till didaktiska frågeställningar. I en avslutande uppgift i förväntas studenten "sätta igång en pedagogisk aktivitet, exempelvis en samling på förskolan, eller en lektion i skolan". Uppgiften följs av diskussion och reflektion i relation till kurslitteraturen Almström-Persson, Blomström, Vogel & Wirdenäs (2016) *Språk i samspel- retorik för pedagoger*. I en annan uppgift ingår medvetandegörande reflektioner om högläsningens roll i undervisning i anslutning till att studenterna valt ett stycke att högläsa för gruppen. Ytterligare exempel från CUVK10 är följande lärandemål "redogöra för teorier om språkutveckling samt didaktiska konsekvenser för dessa", vilket examineras i en salstentamen och föregås av undervisning i form av föreläsningar och seminarier. I termin fyra förväntas studenten i kursen CUVK40 kunna "beskriva den religiösa mångfalden i skolan och hur man som pedagog kan verka för en öppen dialog kring livsfrågor, etik och religiösa traditioner". Detta mål examineras i ett seminarium.

Att VFU och högskoleförlagd utbildning integreras i våra kurser och att vi har ett nära samarbete med VFU-lärarna menar vi ger möjlighet att säkerställa att examensmålet uppnås.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

5. Visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

I ämneslärarprogrammet ingår VFU alternativt fältdagar i alla UVK-kurser, vilket vi ser som en styrka innebärande att studenterna ges goda möjligheter att uppvisa de förmågor som beskrivs i examensmålet. Studenterna ska allt mer självständigt planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling. Även inslag i den högskoleförlagda utbildningen svarar mot examensmålet. När det gäller ämnesstudierna i relation till examensmålet hänvisas till självvärderingens del två.

Positivt för studenternas möjligheter att uppnå förmågor beskrivna i examensmålet är att de i samband med VFU:n i UVK-kurserna får möjlighet att med ökande självständighet pröva lärarrollen. Eftersom VFU ingår även i majoriteten av övriga kurser inom programmet, finns en progression också i relation till dessa kurser. Kraven på självständighet och förmåga att planera undervisning i enlighet med examensmålet ökar mellan UVK-kurserna. Under termin ett ska studenterna planera och genomföra en aktivitet med elever, vilken tar sin utgångspunkt i följande lärandemål: "etablera kontakt med barn/elever och i samråd med VFU-lärare leda lärandesituationer i förskola/grundskola" (CUVK10). Till skillnad från den första terminen, då huvudsakligt fokus alltså ligger på att etablera kontakt med elever och att planera i samråd med VFU-läraren, ställs i kursen CUVK40 i termin fyra krav på självständighet. I denna kurs finns följande lärandemål som strävar mot aktuellt examensmål: "Självständigt formulera mål, planera, leda, genomföra, utvärdera och dokumentera undervisning i skolan så att ett inkluderande förhållningssätt och en yrkesetisk medvetenhet genomsyrar verksamheten". Med utgångspunkt i lärandemålet planerar och genomför studenten undervisning som utgår från ett inkluderande förhållningssätt och en yrkesetisk medvetenhet. Den verksamhetsförlagda utbildningen förbereds i den högskoleförlagda utbildningen via föreläsningar om kön, svenska som andraspråk, klass, etnicitet och intersektionalitet. Under seminarier, i skriftliga inlämningar och i workshoppar ventileras frågan om vad som är centralt i en undervisningssituation utifrån dessa begrepp.

I UVK-kursen *Ledarskap, utvecklingsarbete och konflikthantering* (CUVK48), vilken också ges i termin fyra, får studenten kunskaper vilka kan omsättas under den fortsatta utbildningen. I kursen fokuseras det praktiska utvecklingsarbetet och studenten får prova analysverktyg, såväl under sin VFU som i den högskoleförlagda utbildningen. Studenternas analyser vilar på aktuell forskning med bäring på systematiskt kvalitetsarbete. Inslagen svarar mot kursmål som "Konkretisera och analysera ledarskap i pedagogisk verksamhet". Detta mål examineras dels muntligt, dels skriftligt.

Den sista kursen i den utbildningsvetenskapliga kärnan, *Vetenskapliga perspektiv* (C79U70), ges under termin sju på avancerad nivå. I kursen ingår fem veckors VFU och höga krav på såväl självständighet och analysförmåga som på didaktisk medvetenhet ställs. Under VFU:n förväntas studenterna självständigt ansvara för verksamhetens alla delar, vilket framkommer i följande lärandemål: "Uppvisa didaktisk medvetenhet, självständigt genomföra och granska undervisning med fokus på måluppfyllelse för alla elever". I den VFU-uppföljning som följer efter genomförd VFU diskuteras och utvärderas den egna undervisningen och yrkesrollsutvecklingen. Studenterna ska i uppföljningen också beskriva en valfri situation från sin VFU-period och tillsammans med sina medstudenter reflektera över den utifrån begreppen vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt utifrån etiskt ansvar. I anslutning till VFU:n genomförs även en skriftlig examination, vilken beskrivits under mål två i självvärderingen.

Som framgått ovan integreras VFU med högskoleförlagd undervisning. Ytterligare ett exempel på hur examensmålet prövas i den högskoleförlagda undervisningen är ett examinerande seminarium med inlämning av paper i kursen CUVK10. I denna examination ska studenterna redovisa en idé till genomförande av ett estetiskt lärotillfälle under VFU. Enligt instruktionen till studenterna ska idén ta sin utgångspunkt i samtida forskning, workshoppar som studenterna deltagit i samt i föreläsningar. Studenterna förväntas argumentera och motivera hur de tänker att estetiska inslag kan påverka och berika det pedagogiska arbetet och stärka barns/elevs lärande. Motiv och argumentation ska vara kopplade till kurslitteratur och föreläsningar.

Att ett genomgående krav finns på att motiv och argumentation i studenternas uppgifter ska vara kopplade till kurslitteratur och föreläsningar, menar vi stärker studenternas möjligheter att uppnå de förmågor som beskrivs i examensmålet.

I alla UVK-kurser ingår alltså inslag som på olika sätt svarar mot examensmålet. Att för studenterna tydligt synliggöra sambandet mellan VFU och uppgifter under den högskoleförlagda utbildningen kan ses som en utmaning, vilket är särskilt tydligt i den första UVK-kursen. I denna kurs har studenterna ännu inte tillräckliga kunskaper för att självständigt leda pedagogiska aktiviteter, vilket gör det viktigt att utforma relevanta VFU-uppgifter på en rimlig nivå. Det som främst brukar vara uppskattat hos studenterna i denna kurs är de intervjuer som de genomför med yrkesverksamma lärare. Dessa intervjuer, som har beskrivits närmare under mål två ger studenterna en inblick i yrket. För att i alla kurser tydligt synliggöra samband mellan VFU och högskoleförlagd utbildning arbetar vi kontinuerligt med att såväl förbereda som efterarbeta VFU-inslag i undervisning och examinationer.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål

6. *Visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling.*

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Studentens förmåga att göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter byggs upp och stöds genom kunskaper och färdigheter under utbildningen. I början av utbildningen görs bedömningar i samband med enskilda uppgifter, exempelvis som tidigare nämnts i termin ett då studenten ska motivera val av en sökt artikel. I termin fyra väljs vetenskapliga artiklar ”med relevans för det valda området” vilket innebär att irrelevant artikel utifrån kursens bedömningskriterier ger ett underkänt betyg. Denna förmåga examineras slutligen i examensarbete I och II då kraven på självständighet ökat.

Genom didaktiska planeringar visar studenten att relevanta bedömningar utifrån examensmålet görs och påverkar den egna praktiken under VFU. Utbildningen ställer krav på att studenterna med stigande tydlighet ska motivera och förankra upplägg av lärsituation till litteratur och forskning. De ska även utvärdera den genomförda undervisningen.

Det aktuella examensmålet knyter an till två av lärarutbildningens lokala mål, nämligen att kunna utgå från ett inkluderande synsätt i den pedagogiska verksamheten och att kunna se betydelsen av olika aspekter av hållbar utveckling och relatera dessa kunskaper till den kommande yrkesrollen. (Jämför s. 7, där lärarutbildningens fem lokala mål presenteras.)

I kursen CUVK10, som läses under den första terminen, finns följande lärandemål som strävar mot det aktuella examensmålet:

- redogöra för och ta ställning till förskolans/grundskolans värdegrund, grundläggande demokratiska värderingar samt mänskliga rättigheter
- beskriva och dra slutsatser utifrån kurslitteratur om hur klass, genus och etnicitet påverkar barn/elevs villkor och identiteter i förskola/grundskola

Ovanstående lärandemål examineras genom att studenterna skriver en essä om ett barns utveckling och lärande från födseln och genom skolåren. Essän ska innefatta exempelvis utvecklingsteorier, inkluderingsperspektiv, värdegrund och demokratiska värderingar. Dessa fenomen behandlas i kursen under föreläsningar och i seminarier. Ett av betygskriterierna för examinationen är att göra en grundläggande analys med utgångspunkt i begreppen demokrati, värdegrund, mänskliga rättigheter, klass, genus och etnicitet och hur de samspelar med barnets utveckling, lärande och identitetsskapande.

Positivt i relation till examensmålet är att kursen *Hållbar utveckling och intersektionalitet*, 15 hp (CUVK40) är certifierad som HU-kurs vilket innebär att kursens fokus, jämlikhet och jämställdhet, diskuteras i undervisningen ur ett hållbarhetsperspektiv. Detta synliggörs genom lärandemålet "exemplifiera och problematisera olika aspekter av jämlikhet och jämställdhet utifrån ekologiska, ekonomiska och sociala dimensioner av hållbar utveckling" (CUVK40). För HU-certifierade kurser är det även ett krav att de tre dimensionerna av HU, ekologisk, social och ekonomisk, diskuteras ur ett kritiskt perspektiv med utgångspunkt i begreppet intersektionalitet. Genom workshoppar, seminarier och en gestaltande examination examineras HU ur olika perspektiv. En examination, ett seminarium, är direkt kopplad till frågor kring målen i Agenda 2030. Här diskuteras exempelvis fattigdom och hur ekonomiska villkor påverkar människors livssituation och vilka förändringar som kan göras för att lyfta människor ur extrem fattigdom (mänskliga rättigheter) samtidigt som livsvillkoren i fattigare länder (ekonomiska dimensionen) påverkar miljön mindre negativt (ekologiska dimensionen).

I kursens VFU-uppgift ingår att studenterna, med inspiration från vad de lärt sig i examinationerna i CUVK40, ska genomföra ett projekt i elevgrupp om en eller flera dimensioner av hållbar utveckling där kriterier för godkänt bl.a. är att "självständigt formulera mål, planera, leda, genomföra, utvärdera och dokumentera undervisning i skolan/fritidshem så att ett inkluderande förhållningssätt och en yrkesetisk medvetenhet genomsyrar verksamheten". Ovan nämnda lärandemål examineras även genom en gestaltning av centrala teman kopplade till samhällliga och etiska aspekter. I ett efterföljande seminarium visas beredskap för samhällliga och etiska dilemman i pedagogisk verksamhet. Lärandemålet "analysera och kritiskt granska lärarens samhällsuppdrag" (CUVK40) examineras genom en skriftlig reflektion om ämneslärarens samhällsuppdrag i samband med VFU-perioden. Muntlig och skriftlig redovisning följer. Studenternas diskussion tenderar dock att förhålla sig ensidigt positiv till HU varvid det kritiska perspektivet ibland uteblir.

I UVK-kursen *Specialpedagogiska perspektiv* (CUVK44), vilken också ges i termin fyra, finns följande lärandemål:

- Identifiera och analysera behov på individ-, grupp- och organisationsnivå till förmån för en inkluderande verksamhet
- Beskriva och motivera anpassningar som gynnar barn/elever i behov av särskilt stöd och bidrar till en hållbar utveckling
- Redogöra för hur specialpedagogiska kunskaper och pedagogers förhållningssätt kan bidra till en hållbar utveckling genom ett inkluderande arbetssätt (CUVK44).

Barnkonventionen och konventionen om rättigheter för människor med funktionsnedsättning lyfts fram och behandlas, liksom Salamancadeklarationen. Målen examineras genom en gruppexamination där studenterna utifrån en egen fallbeskrivning (med inspiration från fältdagar med observationer och intervjuer) analyserar och identifierar elevs utvecklingsbehov samt vilka insatser som kan behövas för att skapa en fungerande och inkluderande undervisning. Ett betygskriterium lyder: "Ni beskriver och motiverar ett flertal realistiska, tydliga och konkreta insatser/anpassningar som är *direkt kopplade till de behov ni tidigare har identifierat* och förklarar hur, när och var dessa ska implementeras i verksamheten."

I den sista UVK-kursen under termin fyra, *Ledarskap, utvecklingsarbete och konflikthantering*, finns lärandemålen:

- Beskriva och förklara begreppen diskriminering, trakasserier och kränkande behandling såsom mobbning, samt redogöra för och värdera olika metoder för att motverka dessa fenomen
- Redogöra för, jämföra och tillämpa teorier om konflikthantering på individ-, grupp- och organisationsnivå med fokus på skolan som verksamhet (CUVK48)

I kursen får studenten flera föreläsningar om konfliktteorier, konflikthanteringsmetoder, kränkande behandling, trakasserier och diskriminering samt att arbeta med likabehandling. Under seminarier och studiegruppsarbeten bearbetas sedan innehållet. På ett seminarium där en likabehandlingsplan granskas skall varje studiegrupp kritiskt granska och analysera en likabehandlingsplan/årlig plan. Därmed får studenten möjlighet att öva sin förmåga att göra bedömningar utifrån ett etiskt perspektiv.

Sammantaget kan konstateras att kurserna i utbildningsvetenskaplig kärna i termin fyra ger en gedigen behandling av examensmålet bland annat utifrån olika perspektiv på hållbar utveckling och inkludering. De tre kurserna bildar ett sammanhang där diskussioner och samverkan mellan lärarna är centralt. I kursvärderingar framkommer att studenter upplever det positivt att kurserna tangerar varandra innehållsmässigt.

I den sista UVK-kursen *Vetenskapliga perspektiv (C79U70)*, där ämneslärarstudenterna läser en egen kurs med vissa föreläsningar gemensamma med övriga lärarprogram, ska studenterna enligt lärandemål "Reflektera över forskningsprocessen och den egna yrkesrollsutvecklingen" samt "Granska och jämföra forskning ur ett professionsinriktat, etiskt och vetenskapligt perspektiv". Dessa mål examineras genom att studenterna med exempel från sin VFU får välja en situation från sin VFU-period, beskriva den kortfattat och reflektera över den utifrån begreppen vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt utifrån etiskt ansvar. Ett av betygsriterierna för betyget G lyder: "Granskar och jämför minst två olika källor och relaterar dessa till den egna yrkesrollsutvecklingen och till begreppet etiskt ansvar".

Utbildningen svarar mot det aktuella examensmålet vid flera tillfällen under utbildningen och utifrån de lokala målen finns det en genomgående intention i kursmål, innehåll och examinationer kring de perspektiv som uttrycks i examensmålet. I de olika ämneskurserna inom ämneslärarprogrammet arbetar studenterna på olika sätt med förmågan att göra bedömningar i det pedagogiska arbetet, exempelvis genom inslag om betyg och bedömning i relation till respektive ämne.

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Redogör för hur det säkerställs att studenterna uppnår den del av examensordningens mål som gäller jämställdhet, dvs. visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten. Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Högskolan i Borås har en handlingsplan för jämställdhetsintegrering sedan maj 2017. Planens syfte är att vara en riktningvisare för verksamheten och arbetet med jämställdhetsintegrering ska bedrivas inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering. Planen beskriver utvecklingsområden, mål och riktlinjer för hur åtgärder ska genomföras i verksamheten.

Ett av de utvecklingsområden som Högskolan i Borås har identifierat inom ramen för jämställdhetsintegrering är Könsbundna studieival. På lärosätet studerar 73 procent kvinnor och utbildningsvalen är i hög grad könsbundna och därmed inte jämställda. Det är dock svårt att utifrån högskolans förutsättningar förändra studieivalen kortsiktigt, då de normer som styr våra val grundas i tidig ålder. För att långsiktigt förändra könsmönstret i utbildningsvalen finns däremot större möjligheter genom att i utbildningarnas innehåll och genomförande försöka påverka och förändra samhälleliga normer och värderingar.

För att undersöka om och hur jämställdhetsaspekter integreras i innehåll och genomförande i högskolans utbildningsprogram genomförs under 2018 ett pilotprojekt där tre utbildningsprogram genomgår en genomlysning, vilken är inspirerad av den modell med audits som ofta förekommer inom akademien i olika former av utvärderingar. De tre utbildningarna är Byggingenjör (A1), Specialistsjuksköterskeutbildning med inriktning mot akutsjukvård (A2 – under inrättande) och Systemvetarutbildning (A3). Efter genomfört pilotprojekt är målsättningen att integrera jämställdhetsgenomlysning i ordinarie programutvärderingar samt i högskolans lokala utbildningsutvärderingar, med start våren 2019.

Ett jämställdhetsperspektiv är något som återkommande behandlas i ämneslärarprogrammet. I utbildningsvetenskaplig kärna i termin ett presenteras och problematiseras de avsnitt i läroplanen som handlar om jämställdhet och vilken värdegrund som gäller kring kön i grundskolan. Kön diskuteras främst utifrån identitet, välmående och skolresultat och examineras genom essäuppgiften *Barns/elevs utveckling och lärande*. Examinationen utgår från följande lärandemål:

- redogöra för och ta ställning till förskolans/grundskolans värdegrund, grundläggande demokratiska värderingar samt mänskliga rättigheter

I utbildningsvetenskaplig kärna i termin fyra problematiseras jämställdhetsperspektivet ytterligare med utgångspunkt i följande lärandemål:

- redogöra för olika sexuella identiteter, och hur man i undervisningen kan inkludera en mångfald av, och sprida kunskap om dessa identiteter
- reflektera kring frågor som rör identitet, hälsa, språksociologiska fenomen, digitala klyftor och skolresultat med utgångspunkt i teorier om klass, kön och etnicitet för att skapa en hållbar jämlikhet och jämställdhet

Examinationen av ovanstående lärandemål fokuserar på att studenterna ska visa att de kan diskutera grundskoleverksamhet utifrån ett intersektionellt perspektiv, där begreppet kön ingår som en kategori. Studenterna ska i mindre grupper diskutera och exemplifiera intersektionalitet. Denna diskussion redovisas både skriftligt och muntligt. Olika undervisningsmoment, t.ex. föreläsningar om olika könstillhörigheter och sexuella identiteter föregår examinationsuppgiften om intersektionalitet. Efter examinationen ska studenterna söka fram vetenskapliga artiklar om kön och grundskoleverksamhet, vilka de sedan ska sammanfatta och redovisa för varandra. Viktiga frågor i denna redovisning är vilka lärdomar som man kan ta med sig till sin kommande profession utifrån den valda artikelns huvudresultat. På detta sätt tränas studenterna i att läsa och koppla forskning till den kommande yrkesverksamheten, samtidigt som de övar på att presentera och diskutera forskning ur ett könsperspektiv för att främja jämställdhet. I denna examination finns krav på att studenten exempelvis ska redovisa vilka som är de huvudsakliga teoretiska begreppen och exemplifiera hur dessa har använts i analysen av empirin samt hur urvalet och insamlingen av empirin har gått till.

Relationen mellan kurserna i utbildningsvetenskaplig kärna i termin ett och fyra gällande examensmålet innebär att visst fokus ligger på hur identitet och välmående utifrån kön beaktas och kommuniceras i verksamhet i termin ett, varefter tydligare fokus på kön och skolresultat återfinns i termin fyra. I båda terminernas kurser presenteras olika teoretiska begrepp som används för att granska skolverksamhet utifrån ett könsperspektiv. Begreppen exemplifieras genom forskning gjord på förskolor och skolor och på detta sätt varvas och sammanflätas teori och praktik utifrån ett könsperspektiv. Kurslitteraturen om kön utgår även ifrån denna sammanflätning då studenterna ska läsa texter, som ger olika förslag på hur man kan granska grundskoleverksamhet ur ett jämställdhetsperspektiv och läsa texter om hur man resonerar teoretiskt om kön. Exempel på texter som läses är Davies (2003) *Hur pojkar och flickor gör kön*, samt Heikkilä (2015) *Lärande och jämställdhet i förskola och skola*. Texten av Davies är mer teoretiskt lagd och texten av Heikkilä ger praktiska anvisningar om hur man kan granska jämställdheten inom skolan. Utöver detta ska studenterna söka fram och diskutera vetenskapliga artiklar om kön för att exemplifiera aktuell forskning. Detta förbereder studenten att anlägga ett kritiskt perspektiv i granskningen av skolverksamhet.

Examensmålet som berör jämställdhet bearbetas och examineras i olika sammanhang och utifrån olika perspektiv i utbildningen. Kurslag tar även hänsyn till kön i samband med indelning av studiegrupper och kanonkritiska diskussioner, t.ex. med utgångspunkt i den barnlitterära traditionen, kan utgå från ett könsperspektiv. Vi är dock medvetna om att ett utvecklingsarbete behövs, såväl på kurs- program- som ledningsnivå för att ytterligare belysa frågan om hur jämställdhetsperspektivet bättre kan integreras i programmet. Ett annat utvecklingsområde är att också öka andelen manliga studenter i utbildningen.

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Arbetet med uppföljning, åtgärder och återkoppling följer högskolans riktlinjer och gäller inte specifikt för UVK. Därför överensstämmer nedanstående text delvis med text i del två.

Vid Högskolan i Borås finns Riktlinjer för löpande utvärdering av kurser och utbildningsprogram (Dnr 589-17), vilka säkrar att kurs- och programutvärderingar följer upp relevanta aspekter och utförs kontinuerligt. Genom beredningsrutiner och arbetsordning vid sektionerna specificeras ansvar och arbetsuppgifter i beredningsarbetet, med tydliga krav på förankring och säkring av resurser. Ansvaret för bedömning av kvalitet gällande utbildning är vid högskolan separerat från ansvar för utförande. Denna ansvarsfördelning är en central del av högskolans systematiska kvalitetsarbete och bygger på idén att kollegial granskning av ämnes- och arbetsgruppers kvalitetsarbete sker efter det att de som är ansvariga för utbildningen tagit fram underlag för granskning och beslut.

Ansvaret för den kollegiala granskningen ligger hos högskolans Forsknings- och utbildningsnämnd (FoU) som har delegerat ansvar för kvalitetsgranskning av kursplaner och mindre revisioner av utbildningsplaner, samt beslut om examinatorer, till fem utbildningsutskott. Utskottet för utbildningar inom pedagogik och lärande ansvarar för kollegial granskning av grundlära-, ämneslära- och förskollärautbildningar, vilket innebär fastställande av kurs- och utbildningsplaner för dessa utbildningar, samt examinatorlistor för varje termin.

Vid lärarutbildningarna finns en nyligen förbättrad rutin för kursvärdering (Dnr 140-18), vilken konkretiserar högskolans riktlinjer. Rutinen ger stöd till kursansvariga, och övriga som deltar i processen, genom att beskriva vad som skall utföras och hur. Här finns också en tidtabell för kursvärderingen, arbetsuppgifter för olika roller, samt en beskrivning av vad som ska ingå i den kursrapport som den kursansvariga skriver fram. Studenternas synpunkter, tillsammans med lärolagets erfarenheter av kursen, utgör de huvudsakliga underlagen för analys och framtagande av förslag på utveckling av kursens mål, innehåll, genomförande, litteratur m.m. Även tillgängliggörande av kursrapport och hur resultatet av kursvärderingen ska kommuniceras till studenter regleras i rutinen. I samband med detta finns även en kontrollfunktion så kursansvariga som behöver en påminnelse om att skicka in kursvärdering får detta. Rutinen, med bilagda frågor, innebär en utveckling av tydlighet på två områden; vilket stöd, t.ex. genom lärare, kurslitteratur, arbetsformer, studenten fått i sitt lärande genom kursen och vad studenten utvecklat genom kursen, t.ex. kritiskt tänkande och vetenskapligt förhållningssätt.

Kursrapporter används i arbetet med att revidera kursplaner och utgör också underlag till programutvärderingar och utvecklingsarbete på programnivå. I akademin rutin för beredning av kursplaner, ingår ett beredningsunderlag, där bakgrund till revidering ska beskrivas och motiveras, exempelvis genom att beskriva hur revideringen beaktat kursrapporten från föregående kursvärdering. En programmatris syftar till att åskådliggöra i vilka kurser olika examensmål examineras och hur lärandemålen formuleras. Genom programmatrisen har möjligheter skapats för att vidareutveckla det systematiska kvalitetsarbetet.

Akademin har en nyligen beslutad rutin för programutvärdering (Dnr. 546-18), vilken reglerar genomförande av programutvärderingar utifrån högskolans riktlinjer. Rutinen gäller fr.o.m. ht 2018, vilket innebär att samtliga program där en kull avslutar sin utbildning under höstterminen 2018 skall utvärderas. Eftersom lärarutbildningarna och förskollärautbildning granskas av UKÄ 2018/2019 undantas dessa utbildningar under en period från kravet att genomföra programutvärdering. Det bedömdes problematiskt att genomföra programutvärdering under en pågående UKÄ-utvärdering och därtill alltför belastande för programansvariga och studierektorer. Utbildningarna undantas från programutvärdering till och med vårterminen 2019, vilket innebär att den första programutvärderingen enligt den nya rutinen genomförs för studentkullar som avslutar sin utbildning under höstterminen 2019. Under tiden utgör resultatet av UKÄ-utvärderingen tillräckligt underlag för utveckling av programmen. Om det behöver inledas ett omfattande utvecklingsarbete, tar vi i början av hösten 2019 ställning till om egna programutvärderingar utgör en produktiv del av arbetet.

Förbättrings- och utvecklingsförslag diskuteras i huvudsak i kurslagen medan de övergripande programfrågorna ventileras i programutvecklingsgruppen för lärare som arbetar i 7-9- programmet samt på andra möten på sektionen. I programutvecklingsgruppen finns representanter för olika terminer och

ämnen för att kunna ha ett helhetsperspektiv på utbildningen. Även lärarutbildningarnas programråd, vilket inrättades 2017, utgör en viktig instans för en dialog om utvecklingsbehov och pågående utvecklingsarbeten i utbildningsprogram, vilket tidigare framkommit i samband med samverkan. Mot bakgrund av bland annat kursutvärderingar har ett utvecklingsarbete lett fram till att ett beslut har fattats om att från årsskiftet 2018/2019 ha en övergripande ansvarig för alla UVK-kurser, för att få en tydlig överblick till exempel över hur de olika kurserna knyter an till varandra. I nuläget finns kursansvariga för respektive kurs, vilka har god kännedom om innehållet i sina kurser.

Ytterligare en aspekt, är behovet av att knyta studenterna till det program de läser, även i UVK-kurserna som riktar sig till studenter på alla program. Vi ser det som en styrka att studenter från olika program får rika möjligheter att mötas, samtidigt som ett utvecklingsområde är att tidigt stärka studenternas kommande yrkestillhörighet. Att studenterna i Tala-verkstäder och seminarier möter seminarieledare som representerar det program de valt, vilket beskrivs närmare i del två, är ett sätt att lösa detta, men diskussioner förs även om andra möjliga lösningar.

Samtliga lärarutbildningar ingick i högskolans granskning 2016, som ett pilotprojekt i högskolans kvalitetssäkringssystem för utbildning. Som ett resultat av pilotutvärderingen upprättades en åtgärdsplan. Åtgärdsplanens innehåll diskuterades i högskolans Forsknings- och utbildningsnämnd, som även var uppdragsgivare till pilotutvärderingen.

Ovanstående beskrivna uppföljningsåtgärder ingår som en del i arbetet med att verka för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid. Som framgår av kvarvarostatistiken har vi, i likhet med andra lärosäten, ett relativt stort antal studieavbrott alternativt studieuppehåll. De tillträdeskrav som gäller för vissa av våra terminer kan ses som ett sätt att medvetandegöra studenterna om vad som krävs. Ett arbete pågår, för att göra kraven tydligare kopplade till de olika kurserna. I nuläget arbetar vi på olika sätt för att ge stöd åt studenter som av olika anledningar inte uppnår de krav som ställs. Exempel på detta är den centrala studentstöden som finns vid högskolan och som är en del av arbetet med inkludering, breddad rekrytering och breddat deltagande. Studentstöd erbjuder exempelvis språkstöd. Även inom sektionen för lärarutbildning erbjuds kontinuerligt olika former av workshoppar gällande exempelvis akademiskt skrivande, till vilka studenterna kan anmäla sig antingen individuellt eller som grupp. Under CUVK 10 i termin 1 påbörjas arbetet med att utveckla och stödja studentens akademiska språk. Ett exempel på detta är den tidigare beskrivna essä som skrivs om barns utveckling och lärande och olika former av workshoppar med fokus på skrivande. Ytterligare ett exempel som vi menar kan minska antalet avbrott framöver är att studenterna tidigt möter seminarieledare som kan fungera som en form av mentorer, med specifik kännedom om det program som studenterna har valt. Den närhet som finns mellan lärare och studenter möjliggör samtal med studenter som signalerar att de inte kommer att fullfölja studierna och studenterna kan också uppmanas att ta kontakt med såväl studievägledning som programansvarig alternativt studierektor för att diskutera de fortsatta studierna. Insatser har även gjorts där studenter som uppvisat svårigheter att fullfölja sina studier har kontaktats.

Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Denna text överensstämmer till stora delar med text i del två, eftersom arbetet utgår från högskolans riktlinjer.

”Studentens lärande i centrum” är ett av de mål som Högskolan i Borås satt upp och lärarutbildningarna aktivt arbetar för att realisera. Studenterna ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla kurser och utbildning. Studenter har möjlighet att engagera sig i programråd, utbildningsutskott och andra övergripande organ där studentkåren har formell representation.

Huvuddelen av utvecklingsarbetet ligger dock på kursnivå där alla studenter har möjlighet att ta en aktiv roll genom kursvärderingar som genomförs i slutet av samtliga kurser. I kurser om mer än 14 hp ska även en mittkursvärdering genomföras. Studenternas kursvärderingar sammanvägs med kurslagets värdering och utmynnar i kursrapporten som tillgängliggörs för studenter. Många kursansvariga upplever en svårighet i att få studenter att fylla i denna kursvärdering. Studenterna upplever att de utvärderar för kommande studenter. Mittkursvärderingar, muntliga kursvärderingar och direkta frågor om undervisnings- eller examinationsmoment anses ofta vara mer givande när det gäller konstruktiv kritik från studenterna. Den öppna kommunikationen mellan studentgrupp och kursansvarig för att fånga upp utvecklingsmöjligheter och göra möjliga justeringar under pågående kurs är betydelsefull. Detta kan exempelvis gälla schema, gruppindelning, etc. Exempel? I grunden finns en god och nära kontakt med studenter, utvecklingsbenägenhet och lyhördhet för studenternas åsikter. Muntlig kommunikation är dock inte anonym, vilket kursvärderingen är.

Ytterligare en utmaning i samband med kursrapporterna är att få studenter att läsa föregående års rapport. Detta brukar enklast lösas med att studenter får den i pappersform i samband med kursplaneringen som alla kurser, utom termin ett, ska ha inplanerade i god tid före aktuell kursstart. Vid kursplaneringen har studenterna möjlighet att påverka studiegrupper, schemaläggning och till viss del arbetsformer i kursens planeringsskede. Lärarresurs och kursplan är dock inte möjliga att påverka. Kursplanering under de senare terminerna brukar vara mer givande, då studenterna har mer erfarenhet av att läsa vid programmet och tydligare kan återge vad de anser ha varit givande upplägg och vad de anser har fungerat sämre för deras eget lärande. Hur välbesökta dessa kursplaneringsmöten är kan dock vara olika.

Fortsatt och kontinuerligt arbete behövs för att ge studenterna en än mer aktiv roll i utvecklingsarbetet. Ökad förståelse tidigt i utbildningen för sambanden mellan examensmål, lärandemål och läraaktiviteter i kurser är ett försök att skapa förståelse för att det finns en möjlighet att påverka arbetsformer.

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Även detta avsnitt överensstämmer i hög grad med text i självvärderingens del två, eftersom arbetet med samverkan gäller generellt för alla kurser i lärarutbildningarna.

Högskolan i Borås har som tidigare nämnts en tydlig professionsanknytning, med *Vetenskap för profession* som motto, vilket vi anser stämmer väl överens med hur det ser ut på högskolans samtliga lärarutbildningar. Högskolan samverkar på en rad områden med det omgivande samhället och för lärarutbildningarnas professionsanknytning är den samverkan som sker med kringliggande kommuner och fristående enheter kring studenternas VFU en viktig del. Under VFU ges studenterna goda förutsättningar att reflektera över sambandet mellan teori som praktik, vilket är en avgörande förmåga inför det kommande yrkeslivet och de förändringar som studenterna ställs inför i framtiden.

Som tidigare nämnts har vi en VFU-organisation som samverkar med samordnare i omgivande kommuner och fristående enheter för att göra så relevanta placeringar som möjligt i relation till studenternas aktuella kursinnehåll. Vår strävan är att tillsammans med våra samarbetspartners kunna möta behovet av kompetenta VFU-lärare (handledare) för att tillräckligt kunna stödja studenterna i deras utveckling mot yrkesverksamma lärare. Vi ser att detta samarbete fungerar väl och att de allra flesta studenter får placeringar där de får stöd för fortsatt utveckling. I de fall det inte fungerar finns olika typer av åtgärder beroende på vad problemet är.

Högskolan erbjuder inom detta områdeHandledningsutbildning om 7,5 hp samt bjuder in alla VFU-lärare till så kallade VFU-dagar då högskolan såväl ger kunskap som tar emot kunskap om och ger förutsättningar för dialog kring kommande VFU-perioder samt aktuellt kursinnehåll.

Det finns dock tillfällen där VFU-lärarna inte får den tid för handledning och kompetensutveckling som krävs för att genomföra uppdraget fullt ut, vilket vi ser som ett utvecklingsområde. För att stärka VFU-lärarnas kompetens krävs att samtliga huvudmän avsätter tillräckligt med tid och medel för att stärka VFU-lärarna i sin roll. Inom detta område för högskolan en ständig dialog med de skolhuvudmän som högskolan samarbetar med. Det finns dock just nu en problematik kring en ganska hög omsättning av lärare, vilket försvårar arbetet att kunna placera alla studenter med en VFU-lärare med rätt behörighet och helst med handledningsutbildning. Som ett led i att stärka VFU-lärarna ytterligare har Sektionen för förskolläro- och lärarutbildning under vårterminen 2018 inlett ett närmare samarbete med Borås stad med mål att stärka samarbetet för att än bättre kunna möta studenternas behov. En arbetsgrupp har tagit fram förslag på åtgärder för att VFU bättre ska förena teori och praktik och för hur studenterna ska få möta en likvärdig VFU. Förslagen handlar företrädesvis om hur kunskapen om VFU kan stärkas på skolor bland rektorer och VFU-lärare samt om hur förutsättningar för kommunikation mellan högskolan och Borås stad kan förbättras. Resultatet av detta samarbete bör kunna användas även av högskolans övriga samarbetspartners.

Ett annat område som stärker studenternas beredskap inför det kommande yrkeslivet och de förändringar de kommer att ställas inför är den tidigare nämnda mentorsverksamhet som bedrivs hos oss. Det innebär en form av kollegialt lärande, där teoretiska resonemang förenas med samtal om praktiskt handlande i undervisningssituationen. Studenterna ges möjlighet att utveckla lärandet och stärka yrkesidentiteten genom att i studiegrupper träffa en verksam lärare som samtalsledare. Vid dessa träffar

diskuteras studenternas frågor kring yrkesprofessionen och tack vare närvaron av en yrkesverksam lärare blir kopplingen till fältet omedelbar.

Samverkan med muséer, bibliotek och skolor inom ramen för kurser kan även nämnas. Här kännetecknas samverkan av att den oftast är personbunden vilket även gäller när och vilka yrkesverksamma lärare som anlitas i undervisningen. En styrka är att studenterna upplever lärare från verksamheten som relevanta. Svagheter är att momenten är personbundna och beroende av kursansvarigas kontaktnät. Här finns en utvecklingspunkt då personbundna inslag lätt försvinner vid exempelvis pensionsavgångar. Utveckling pågår, i samband med tjänstefördelning i kurser, genom att dokumentera gästlärares inslag synligt för hela kurslaget.

Studenterna har möjlighet att göra del av sin utbildning i termin fyra utomlands. Samarbetspartners finns i Portugal, Spanien, Storbritannien, Danmark, Brasilien, Kina och Norge. Även i termin åtta i samband med den empiriska studien finns möjlighet till Minor Field Studies utomlands. Möjlighet att ta emot inresande studenter, vilka deltar i kursen Engelska med didaktisk inriktning I. Här är utmaningen att öka rörligheten vilket högskolans International Office arbetar för.

Övriga samverkansformer med det omgivande samhället sker till exempel via olika studiebesök som görs inom ramen för olika kurser och program. Sammantaget anser vi att genom den undervisning och utbildning som sker på högskolan tillsammans med en väl utvecklad samverkan med kringliggande kommuner, fristående enheter och det övriga omgivande samhället skapas goda förutsättningar för studenternas beredskap att möta förändringar i arbetslivet.